

KOMISJA
EUROPEJSKA

Strasburg, dnia 6.2.2018r.
COM(2018) 65 final

**KOMUNIKAT KOMISJI DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO, RADY,
EUROPEJSKIEGO KOMITETU EKONOMICZNO-SPOŁECZNEGO I KOMITETU
REGIONÓW**

**Wiarygodna perspektywa rozszerzenia dla Bałkanów Zachodnich oraz zwiększone
zaangażowanie UE w tym regionie**

WIARYGODNA PERSPEKTYWA ROZSZERZENIA DLA BAŁKANÓW ZACHODNICH ORAZ ZWIĘKSZONE ZAANGAŻOWANIE UE W TYM REGIONIE

W swoim orędziu o stanie Unii z 2017 r. przewodniczący Komisji Europejskiej Jean-Claude Juncker ponownie potwierdził europejską przyszłość państw Bałkanów Zachodnich:

Jeżeli chcemy większej stabilności w naszym sąsiedztwie, musimy również utrzymać wiarygodną perspektywę rozszerzenia dla Bałkanów Zachodnich. To jasne, że nie będzie dalszego rozszerzenia w czasie tej kadencji Komisji i Parlamentu. Żadne państwo kandydujące nie jest gotowe. W dalszej przyszłości jednak Unia Europejska będzie liczyć więcej niż 27 członków. Podczas negocjacji kandydaci do przystąpienia muszą absolutnie priorytetowo traktować kwestie praworządności, sprawiedliwości i praw podstawowych.

Szefowie państw lub rządów UE konsekwentnie wyrażają poparcie dla europejskich aspiracji tego regionu – ostatnio dali temu wyraz w konkluzjach przewodniczącego Rady Europejskiej w marcu 2017 r.:

Rada Europejska [...] potwierdziła swoje jednoznaczne poparcie dla europejskiej perspektywy Bałkanów Zachodnich. Rada Europejska z zadowoleniem przyjmuje postępy poczynione przez kraje tego regionu i podkreśla, że UE podtrzymuje swoje zaangażowanie i aktywność na wszystkich szczeblach, po to by wesprzeć te kraje w realizacji prounijnych reform i projektów.

Bałkany Zachodnie są **częścią Europy** i są otoczone przez państwa członkowskie UE. Narody UE i tego regionu mają wspólną historię i dziedzictwo, a ich przyszłość kształtują wspólne możliwości i wyzwania. UE przez długie lata była głęboko zaangażowana w regionie. Od szczytu Rady Europejskiej w Salonikach w 2003 r. Unia wspiera region w dążeniu do tego, aby stał się w przyszłości integralną częścią UE.

Od tego czasu europejskie aspiracje krajów regionu pomogły im w ogólnej realizacji reform politycznych i gospodarczych oraz w osiągnięciu postępu w zakresie procesów demokratycznych. Liberalizacja reżimu wizowego i znacznie lepsza współpraca regionalna sprzyjają większej otwartości społeczeństw. W 2016 r. całkowita wartość wymiany handlowej regionu z UE przekroczyła 43 mld EUR, a więc od 2008 r. wzrosła o 80 %, i wykazuje znaczny potencjał dalszego wzrostu. Przedsiębiorstwa z UE są także największymi inwestorami w regionie Bałkanów Zachodnich – tylko w ostatnich pięciu latach wartość ich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w regionie wyniosła ponad 10 mld EUR. Powiązania i współzależność regionu z Unią Europejską uwidoczniły się dobitnie podczas kryzysu migracyjnego. Kraje regionu są coraz bardziej aktywnymi partnerami na arenie międzynarodowej.

Zdecydowanie wyrażana, oparta na zasługach perspektywa członkostwa państw Bałkanów Zachodnich w UE jest **zgodna z interesem samej Unii pod względem politycznym, gospodarczym i związanym z bezpieczeństwem**. Stanowi ona inwestycję geostrategiczną w stabilną, silną i zjednoczoną Europę opartą na **wspólnych wartościach**. Jest silnym narzędziem promowania demokracji, praworządności i poszanowania praw podstawowych. Wiarygodna perspektywa przystąpienia do UE jest **głównym motorem transformacji** w regionie, a co za tym idzie, sprzyja naszej

zbiorowej integracji, bezpieczeństwu, dobrobytowi i dobrostanowi społecznemu. Ma ona zasadnicze znaczenie dla wspierania pojednania i stabilności.

Ponadto polityka rozszerzenia UE musi być nieodłączną częścią szerszej strategii na rzecz wzmocnienia Unii do roku 2025, którą to strategię opisał przewodniczący Jean-Claude Juncker w orędziu o stanie Unii wygłoszonym we wrześniu 2017 r. Stanowi ona **inwestycję w bezpieczeństwo i wzrost gospodarczy UE, jej siłę oddziaływania i zdolność do ochrony własnych obywateli.**

Zanim jednak nasza Unia stanie się większa, musi sama w sobie być silniejsza i stabilniejsza. Dlatego też, zgodnie ze swoim planem działania na rzecz bardziej zjednoczonej, wydajniejszej i bardziej demokratycznej Unii¹, Komisja w trakcie tego roku przedstawi szereg inicjatyw mających na celu usprawnienie demokratycznych, politycznych i instytucjonalnych ram Unii w perspektywie roku 2025 na podstawie obowiązujących Traktatów. Inicjatywy te będą obejmować w szczególności wnioski zmierzające do poprawy skuteczności procesu podejmowania decyzji w UE poprzez rozszerzenie zakresu głosowania większością kwalifikowaną w obszarach takich jak polityka zagraniczna czy kwestie dotyczące rynku wewnętrznego.

Do tego czasu UE może już liczyć więcej niż 27 państw członkowskich. Negocjacje akcesyjne z Czarnogórą i Serbią są już na zaawansowanym etapie. Przy założeniu silnej woli politycznej, przeprowadzenia rzeczywistych i trwałych reform i ostatecznego rozwiązania sporów z sąsiadami oba te państwa mogłyby być gotowe na członkostwo w perspektywie roku 2025. Plan ten jest niesłychanie ambitny. Jego osiągnięcie będzie w pełni zależało od obiektywnych zasług i wyników poszczególnych krajów.

Wszystkie kraje Bałkanów Zachodnich muszą teraz pilnie zdwoić wysiłki, dokonać niezbędnych reform i dokończyć proces przemian politycznych, gospodarczych i społecznych, angażując podmioty reprezentujące całe spektrum polityczne, a także społeczeństwo obywatelskie. Przystąpienie do UE to coś znacznie więcej niż proces techniczny. To decyzja o wymiarze wielopokoleniowym, podejmowana w oparciu o podstawowe wartości, które każdy kraj musi przyjąć z aktywnym zaangażowaniem – od polityki zagranicznej i regionalnej aż po treści przekazywane dzieciom w szkołach.

Kraje Bałkanów Zachodnich mają obecnie **historyczną szansę**, by zdecydowanie i jednoznacznie związać swą przyszłość z Unią Europejską. Potrzebna będzie z ich strony determinacja. Przystąpienie do UE jest i pozostanie procesem opartym na zasługach, ściśle zależnym od obiektywnych postępów osiąganych przez poszczególne kraje. Dany kraj może nadrobić zaległości w stosunku do innego lub nawet go wyprzedzić.

Komisja jest gotowa sporządzić zalecenia dotyczące rozpoczęcia negocjacji akcesyjnych z Albanią i byłą jugosłowiańską republiką Macedonii na podstawie spełnienia przez nie warunków. Bośnia i Hercegowina może uzyskać status kraju kandydującego do przystąpienia, o ile wykaże konsekwentne wysiłki i zaangażowanie. Kosowo* ma szansę na trwały postęp poprzez wdrożenie układu o stabilizacji i stowarzyszeniu i przy sprzyjających obiektywnych okolicznościach może dążyć w kierunku integracji europejskiej.

¹ https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/roadmap-soteu-factsheet_pl.pdf

* Użycie tej nazwy nie wpływa na stanowiska w sprawie statusu Kosowa i jest zgodne z rezolucją Rady Bezpieczeństwa ONZ 1244/1999 oraz z opinią Międzynarodowego Trybunału Sprawiedliwości w sprawie Deklaracji niepodległości Kosowa.

Życie codzienne w regionie Bałkanów Zachodnich powinno coraz bardziej upodabniać się do życia w Unii Europejskiej. Docelowo wszyscy obywatele pragną żyć w warunkach dobrobytu i równości, w krajach praworządnych i skutecznie wykorzeniających korupcję. W niniejszej strategii wskazano, w jaki sposób – dzięki zwiększonemu wsparciu ze strony UE, m.in. poprzez udział w niektórych unijnych strategiach politycznych i programach – kraje Bałkanów Zachodnich już teraz mogą cieszyć się większą stabilnością i dobrobytem, co z kolei ułatwi postępy na drodze do UE.

I. WIARYGODNA PERSPEKTYWA ROZSZERZENIA UE WYMAGA RZETELNYCH DZIAŁAŃ I REFORM W REGIONIE BAŁKANÓW ZACHODNICH²

Kraje Bałkanów Zachodnich **będą mogły przystąpić do Unii Europejskiej** po spełnieniu kryteriów określonych w art. 49 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w tym kryteriów kopenhaskich. Jakkolwiek **obecnie żaden z krajów regionu nie spełnia tych kryteriów**, region przeszedł od końca lat 90. długą drogę. Ogólnie rzecz biorąc, poczyniono znaczny postęp zarówno w zakresie reform, jak i w przewyższaniu tragicznej spuścizny wojen i konfliktów. Aby jednak **spełnić wszystkie warunki członkostwa i wzmocnić demokrację, kraje regionu muszą przeprowadzić kompleksowe, przekonujące reformy w kluczowych obszarach**, zwłaszcza w zakresie praworządności, konkurencyjności oraz współpracy regionalnej i pojednania.

Po pierwsze – konieczna jest zdecydowana poprawa w zakresie **praworządności**. Obecnie w krajach regionu obserwuje się wyraźne cechy zawłaszczania państwa, w tym powiązania z przestępczością zorganizowaną oraz korupcję na wszystkich szczeblach sprawowania rządów i administracji, a także silne powiązanie interesów publicznych i prywatnych. Wszystko to przyczynia się do poczucia bezkarności i nierówności. Media podlegają daleko idącej ingerencji i kontroli politycznej. Dla osiągnięcia tak potrzebnych trwałych zmian w społeczeństwie niezbędne jest wyraźne wzmocnienie i niezależność wymiaru sprawiedliwości oraz rozliczalność organów rządowych i administracyjnych.

Po drugie – **gospodarka krajów regionu** w zasadniczej części cierpi na brak konkurencyjności z powodu zbyt silnych nieuprawnionych wpływów politycznych oraz niskiego stopnia rozwoju sektora prywatnego. Żadnego z krajów Bałkanów Zachodnich nie można obecnie uznać za funkcjonującą gospodarkę rynkową; żaden też nie byłby w stanie sprostać presji konkurencyjnej i siłom rynkowym w Unii. Pomimo postępujących reform utrzymuje się wiele problemów strukturalnych, co z kolei wpływa na rynki pracy, a szczególnie możliwości zatrudnienia dla młodych ludzi.

Po trzecie – nadal wymagają rozwiązania istotne **spory dwustronne** między krajami regionu. Nie będzie zgody UE na to, aby spory te – i zagrożenie dla stabilności, jakie może z nich wynikać – dostały się do Unii wraz z nowymi członkami. Muszą one zostać rozwiązane w sposób ostateczny i wiążący przed przystąpieniem danych państw do UE.

Należy wreszcie dobitnie przypomnieć, że **przystąpienie do UE jest kwestią wyboru**. Musi on wynikać z powszechnej zgody politycznej i społecznej i mieć pełne poparcie obywateli. Nie ma miejsca na dwuznaczną postawę przywódców w kwestii tego, gdzie

²W kwietniu 2018 r. Komisja wyda oficjalny komunikat w sprawie polityki rozszerzenia UE wraz z kompleksowymi sprawozdaniami dotyczącymi poszczególnych krajów

Balkany Zachodnie się znajdują i w jakim kierunku chcą zmierzać. Jednoznaczność jest niezbędna, aby uzyskać i utrzymać poparcie ze strony obywateli krajów regionu oraz państw UE; musi ona być wyraźnie widoczna w słowach i gestach przywódców, kierowanych do obywateli.

Drogę krajów Bałkanów Zachodnich w kierunku integracji europejskiej wspierać będą różne inicjatywy, takie jak proces berliński³, platformy sektorowe, jak Wspólnota Energetyczna i Wspólnota Transportowa, oraz podmioty regionalne, jak Rada Współpracy Regionalnej.

Obecnie to władze poszczególnych krajów, przy wsparciu społeczeństw, muszą przyjąć i spełnić powszechnie znane warunki przystąpienia do UE. Aby ten ambitny, najbardziej optymistyczny scenariusz się ziścił, **trzeba działać natychmiast**. Ostatecznie to do obywateli krajów regionu będzie należeć ocena, czy ich własne rządy są skłonne – i czy są w stanie – zrealizować swoje europejskie aspiracje.

1. Praworządność, prawa podstawowe, sprawowanie rządów

Najpilniejszą kwestią dla państw Bałkanów Zachodnich nadal jest przeprowadzenie reform w dziedzinie **praworządności, praw podstawowych i dobrego sprawowania rządów**. Będzie to także główne kryterium oceny perspektyw tych państw przez UE. Kraje regionu muszą znacznie silniej i wiarygodniej zobowiązać się do przestrzegania tych podstawowych wartości UE. Ich nieprzestrzeganie stanowi również czynnik zniechęcający do inwestowania i relacji handlowych. Zwiększenie praworządności jest nie tylko kwestią instytucjonalną – wymaga przemiany społecznej.

Zapewniona musi być **niezależność, jakość i efektywność działania sądownictwa**. Niezawisłość sądów i poszczególnych sędziów ma zasadnicze znaczenie dla zapewnienia sprawiedliwości oraz rozliczalności władzy wykonawczej i ustawodawczej. Jest to niezbędny warunek funkcjonowania i rozwoju gospodarczego każdego demokratycznego społeczeństwa opierającego się na praworządności.

Poszczególne kraje muszą w sposób bezkompromisowy zwalczać **korupcję**. Silne i niezależne instytucje są niezbędne dla zapobiegania korupcji i przeciwdziałania jej, dla skutecznego dochodzenia i ścigania przestępstw, wydawania przez sądy **wyroków, skutecznego ich egzekwowania i wymierzania odstraszających sankcji**. Należy znacznie zwiększyć kompetencje struktur śledczych wyspecjalizowanych w walce z korupcją i przestępczością zorganizowaną oraz organów sądowych. Powinno to obejmować utworzenie specjalnych jednostek policji podlegających prokuraturom. Niezbędne są działania w postaci zajmowania nielegalnie nabytych dóbr, pozbawiania przestępców prawa pełnienia funkcji publicznych, wprowadzenia bardziej rygorystycznych przepisów obowiązujących urzędników publicznych oraz zapewniania obywatelom łatwego dostępu do informacji i mechanizmów wnoszenia skarg.

Poszczególne państwa muszą również wprowadzić silne ramy służące zapobieganiu korupcji. Potrzebna jest większa przejrzystość w zakresie zarządzania funduszami publicznymi, zwłaszcza na wszystkich etapach procedur **zamówień publicznych**, który to obszar jest szczególnie podatny na korupcję. W krajach Bałkanów Zachodnich odnotowano kilka przykładów poufnych procedur zakupu towarów; kilka ważnych zamówień udzielono bez przeprowadzenia procedury przetargowej. Pojawiają się

³ Ostatni szczyt w ramach procesu odbył się w Trieście w lipcu 2017 r.

doniesienia o faworyzowaniu lokalnych podwykonawców powiązanych ze światem polityki oraz o nielegalnych płatnościach. Poszczególne kraje powinny znacząco zwiększyć przejrzystość, konkurencyjność i uczciwość w zamówieniach publicznych, ograniczyć stosowanie procedur niejawnych oraz wprowadzić środki uniemożliwiające wywieranie wpływu politycznego na oferentów. Należy w pełni wprowadzić przejrzyste, publicznie dostępne **elektroniczne zamówienia publiczne**. Obywatele powinni dzięki temu mieć dostęp do jasnych informacji, na co są przeznaczane pieniądze z ich podatków – od początkowej oferty do ostatecznej realizacji zamówień. Istotne znaczenie ma też rozliczalność osób na kierowniczych stanowiskach i kultura kontroli wewnętrznej w instytucjach publicznych.

Nadal silne są na Bałkanach Zachodnich wpływy **przestępczości zorganizowanej**, np. w dziedzinie handlu ludźmi, narkotykami i bronią, a także ryzyko infiltracji systemu politycznego i gospodarczego przez przestępców. Władze muszą skuteczniej **rozbić siatki przestępcze i ich bazy gospodarcze**, systematycznie prowadząc dochodzenia finansowe i stosując bardziej **ukierunkowane narzędzia**, jak zapobiegawcze zamrożenie dochodów z przestępstwa, konfiskaty w stosunku do osób trzecich, przeniesienie ciężaru dowodu w przypadku posiadania pewnych rodzajów środków, konfiskaty bez uprzedniego wyroku skazującego w przypadkach majątku niewyjaśnionego pochodzenia, wymogi dotyczące ujawniania pełnych informacji o strukturze własnościowej spółek, a także zacieśnienie współpracy sądowej. Pilnie potrzebne są **konkretne i trwałe wyniki w walce z korupcją, praniem pieniędzy oraz przestępczością zorganizowaną**.

Prawa podstawowe są w szerokim zakresie ujęte w ustawodawstwie krajów Bałkanów Zachodnich, jednak zagwarantowanie w praktyce ich pełnej realizacji wymaga dalszych działań. Szczególną uwagę należy zwrócić na zapewnienie wolności wypowiedzi i niezależności mediów, co stanowi filar demokracji. Należy podjąć zdecydowane działania w kierunku ochrony mniejszości i zwalczania dyskryminacji, zwłaszcza wobec Romów – których integrację społeczną należy silniej propagować – oraz społeczności LGBTI. Należy również zapewnić równość kobiet i mężczyzn oraz przeciwdziałać przemocy domowej.

Konieczne jest wzmocnienie funkcjonowania **instytucji demokratycznych**. Obejmuje to zapewnienie konstruktywnego dialogu między wszystkimi partiami politycznymi, w szczególności w obrębie **parlamentów**. Władza musi zapewnić opozycji możliwość pełnego realizowania swojej funkcji, natomiast opozycja musi wносить konstruktywny wkład w procesy demokratyczne. Wybory powinny być wolne i uczciwe, a zalecenia misji obserwacji wyborów – prawidłowo wdrażane. Przepisy dotyczące publicznego i prywatnego **finansowania partii politycznych** również wymagają dogłębnej reformy.

Reforma administracji publicznej ma zasadnicze znaczenie dla poprawy jakości sprawowania rządów na wszystkich szczeblach. Obejmuje to poprawę jakości i rozliczalności administracji, zwiększenie profesjonalizmu, odpolitycznienie i zapewnienie przejrzystości, również podczas rekrutacji i zwolnień, bardziej przejrzyste gospodarowanie finansami publicznymi i lepsze usługi dla obywateli. Należy zapewnić odpowiednią równowagę kompetencji organów władzy centralnej, regionalnej i lokalnej.

Rządy powinny zapewnić zainteresowanym stronom możliwość aktywnego uczestnictwa w procesie reform i kształtowania polityki, na przykład poprzez ustanowienie **pluralistycznego zorganizowanego dialogu na temat priorytetów reform** z udziałem upodmiotowionego społeczeństwa obywatelskiego. Zasadnicze znaczenie ma zatem tworzenie sprzyjających warunków dla organizacji społeczeństwa obywatelskiego.

Wszystkie te reformy są centralnym elementem integracji regionu z Unią Europejską. Osiągnięcie wymiernych i trwałych rezultatów jest niezbędnym warunkiem odpowiedniej dynamiki i wiarygodności procesu.

2. Wzmocnienie gospodarki

Region Bałkanów Zachodnich ma znaczący **potencjał gospodarczy**. Kraje regionu osiągają wyższe wskaźniki wzrostu niż w UE i stanowią coraz bardziej interesujący rynek dla towarów i usług z UE, stopniowo włączany w europejskie łańcuchy wartości. Dzięki układom o stabilizacji i stowarzyszeniu poziom integracji gospodarczej z Unią jest już bardzo wysoki.

Niemniej jednak konieczne są **dalsze wysiłki** w celu zwiększenia konkurencyjności gospodarek krajów Bałkanów Zachodnich, aby rozwiązać problem wysokiego bezrobocia, szczególnie wśród ludzi młodych, zwiększyć dobrobyt i stworzyć możliwości rynkowe, również dla lokalnych podmiotów. Silniejsze oparcie gospodarki na umiejętnościach pozwoli również na ograniczenie obecnego „drenażu mózgów” i przekształcenie go w „krążenie mózgów”. Dalsza modernizacja gospodarek regionu umożliwi z kolei przyciągnięcie dalszych inwestycji prywatnych ze strony UE i zwiększenie popytu na towary i usługi unijne w regionie. Konieczne reformy strukturalne powinny być wspierane przez odpowiednie środki polityki gospodarczej i fiskalnej.

Gospodarki tego regionu cierpią na wiele **wad strukturalnych**, do których należą nieefektywne i skostniałe rynki, niska wydajność, ograniczony dostęp do finansowania, niejasności w zakresie prawa własności oraz uciążliwe otoczenie regulacyjne. Skutkiem jest niska konkurencyjność i wysokie bezrobocie. Ogólnie rzecz biorąc, poziom inwestycji i stopa wzrostu są niewystarczające, by znacząco zmniejszyć różnicę w stosunku do UE. Dodatkowym czynnikiem ograniczającym rozwój gospodarczy jest głęboko zakorzeniona szara strefa. Udział państwa i nieuzasadniona ingerencja polityczna w gospodarkę utrzymują się na wysokim poziomie, podczas gdy polityka konkurencji i inne polityki towarzyszące są nadal zbyt słabe. Reformy strukturalne przedstawione w programach reform gospodarczych należy realizować bardziej rygorystycznie. Środki rozwiązywania wyzwań społecznych oraz przeciwdziałania bezrobociu strukturalnemu należy traktować priorytetowo. Proces prywatyzacji należy prowadzić w sposób w pełni przejrzysty. Reforma przedsiębiorstw państwowych i zwalczanie korupcji to zadania priorytetowe. Na potencjał wzrostu gospodarczego i konkurencyjność nadal negatywnie wpływają niedostatki praworządności i niesprawne działanie instytucji.

Skuteczna integracja gospodarcza wewnątrz regionu i z Unią będzie możliwa tylko pod warunkiem wzmocnienia **połączeń**. Stanowczo zbyt wiele zobowiązań wynikających z porozumień regionalnych pozostaje niewypełnionych. Kraje regionu muszą już przed przystąpieniem w pełni przestrzegać Traktatu o Wspólnocie Energetycznej i Traktatu o Wspólnocie Transportowej oraz przepisów UE dotyczących wspólnego europejskiego obszaru lotniczego (w ramach których zobowiązały się do przyjęcia dorobku w zakresie energetyki i transportu), jak również powiązanych aktów prawnych dotyczących m.in. ochrony środowiska i konkurencji.

Region powinien również zapewnić realizację dotychczasowych porozumień i zobowiązań, na przykład w ramach Środkoeuropejskiej umowy o wolnym handlu; powinny one zostać zreformowane, aby lepiej odpowiadały potrzebom regionu. Przyjęcie uzgodnionego przez przywódców państw Bałkanów Zachodnich w lipcu 2017 r. wieloletniego planu działania na rzecz rozwoju regionalnego obszaru gospodarczego

wygląda obiecująco: jego realizacja przyczyni się do dalszego wzmocnienia handlu, inwestycji i mobilności w obrębie regionu oraz pomiędzy nim a Unią. Pomoże również we włączeniu rynków w europejskie i globalne łańcuchy wartości i będzie sprzyjać cyfryzacji gospodarki regionu, a także pozwoli na przyspieszenie rozwoju przedsiębiorczości i umiejętności, badań i innowacji oraz inteligentnego wzrostu.

3. Stosowanie i zasad i norm UE

Kluczowymi priorytetami w procesie rozszerzenia pozostają takie zasadnicze kwestie jak praworządność, prawa podstawowe, wzmocnienie instytucji demokratycznych, reforma administracji publicznej, a także rozwój gospodarczy i konkurencyjność. Te zagadnienia są dla wszystkich państw ubiegających się o członkostwo w UE podstawowym środkiem służącym zapewnieniu zdolności administracyjnej i prawnej do właściwego stosowania zasad i norm UE nie tylko pod względem prawnym, ale w praktyce.

Ogólnie rzecz biorąc, wiele pozostaje nadal do zrobienia w zakresie dostosowania przepisów do unijnego dorobku prawnego, ustanowienia lub rozwijania odpowiednich instytucji, a także do zapewnienia zdolności wdrażania przepisów UE, czy to w zakresie jednolitego rynku, polityki społecznej, energetyki i transportu czy ochrony środowiska.

Ważnym elementem przygotowania do spełnienia warunków członkostwa w UE będzie realizacja zobowiązań wynikających z układów o stabilizacji i stowarzyszeniu oraz innych porozumień sektorowych. Należy w pełni wykorzystać znaczną pomoc techniczną, w szczególności w zakresie rozwoju instytucjonalnego, dostępną za pośrednictwem instrumentu pomocy technicznej i wymiany informacji.

4. Pojednanie, dobrosąsiedzkie stosunki i współpraca regionalna – warunki przystąpienia

Współpraca regionalna i stosunki dobrosąsiedzkie są niezbędne dla postępów poszczególnych krajów na drodze ku integracji europejskiej. Oprócz istniejących inicjatyw regionalnych, takich jak Rada Współpracy Regionalnej, istotnym impulsem stały się nowe formuły regionalnej współpracy politycznej aż po najwyższy szczebel oraz niedawne spotkania na szczycie. Impuls ten należy nadal wykorzystywać w ciągłym dążeniu do politycznej stabilizacji oraz w tworzeniu nowych możliwości gospodarczych.

Z poprawą współpracy regionalnej powinny iść w parze wysiłki na rzecz pojednania, niezbędne dla trwałego zaprowadzenia pokoju i zapewnienia stabilności w regionie. Nadal trzeba czasu, aby zagoiły się rany z lat 90. Niemniej jednak dziś, ćwierć wieku później, nadszedł już czas na podjęcie otwartych kwestii z nowym zapałem. Wszystkie państwa muszą jednoznacznie zobowiązać się do **przezwyciężenia** – słowem i czynem – **spuścizny przeszłości**, zapewnienia pojednania i rozwiązania nierozstrzygniętych kwestii na długo przed przystąpieniem do UE.

Współpracy regionalnej, dobrosąsiedzkich stosunków i pojednania nie sposób narzucić z zewnątrz. To przywódcy regionu muszą **wziąć na siebie pełną odpowiedzialność** i dawać dobry przykład. Muszą nie tylko unikać wszelkich oświadczeń czy działań mogących wzniecić napięcie między grupami etnicznymi, ale aktywnie je potępiać i przeciwstawiać się postawom nacjonalistycznym. W UE nie ma miejsca na konfrontacyjną retorykę, nie mówiąc o gloryfikowaniu zbrodniarzy wojennych – z którejkolwiek strony. Proces **sprawiedliwości okresu przejściowego** nie jest zakończony. Pilnego działania lub rozstrzygnięcia wymagają wrażliwe kwestie rozliczania zbrodni wojennych (w tym poprzez pełną współpracę w ramach Międzynarodowego Mechanizmu Rezydualnego dla Trybunałów Karnych

i wyspecjalizowanych izb sądowych w Kosowie), losu osób zaginionych, uchodźców i osób wewnętrznie przesiedlonych, a także wykrywania i usuwania min przeciwpiechotnych pozostałych w regionie.

Należy bardziej zaakcentować rolę **edukacji**, zwłaszcza w zakresie propagowania większej tolerancji i wartości europejskich oraz wzmocnienia spójności społecznej. Kraje Bałkanów Zachodnich powinny więcej inwestować w młode pokolenie – przyszłych obywateli UE – oraz zapewnić im perspektywy na przyszłość zamiast koncentrować się na przeszłości. Rozwijać należy również współpracę w dziedzinie **kultury** z regionem i w jego obrębie.

Polityka rozszerzenia UE musi nadal być narzędziem wprowadzania stabilności, dlatego też Unia nie może sobie pozwolić na to, by **dwustronne spory** stały się wewnętrznymi sporami w jej obrębie. Muszą one zostać pilnie rozstrzygnięte przez zaangażowane strony. Osiągnięciu tego celu będzie sprzyjać dobrosąsiedzka atmosfera, ale właśnie rozstrzygnięcie sporów będzie wskaźnikiem jakości tych stosunków. W przypadku niemożności dwustronnego rozwiązania sporów granicznych strony powinny przedstawić je do **bezwartunkowego i wiążącego arbitrażu międzynarodowego**, którego rozstrzygnięcia powinny być w pełni stosowane i respektowane przez obie strony przed przystąpieniem i uwzględniane podczas opracowywania traktatów o przystąpieniu. Komisja będzie zwracać szczególną uwagę na proces rozwiązywania tych sporów i w razie potrzeby będzie służyć pomocą. Wszystkie kraje muszą wystrzegać się nieuczciwego wykorzystywania nierozstrzygniętych kwestii w procesie przystąpienia do UE. Kraje najbardziej zaawansowane w procesie integracji europejskiej mają, co do zasady, strategiczny interes w tym, aby sprzyjać aspiracjom sąsiadów, a nie torpedować je. Poszczególne kraje regionu są powiązane siecią wzajemnych zależności i ich postępy będą szybsze, jeśli będą one pomagać sobie nawzajem.

Bez skutecznej i kompleksowej **normalizacji stosunków między Belgradem a Prisztiną** w ramach dialogu wspieranego przez UE nie może być mowy o trwałej stabilności w regionie. Kompleksowe, prawnie wiążące porozumienie normalizacyjne jest kwestią pilną i niezbędną, aby Serbia i Kosowo mogły czynić dalsze postępy na drodze integracji europejskiej.

5. Kolejne kroki na drodze integracji europejskiej Bałkanów Zachodnich

W najbliższych latach wszystkie kraje Bałkanów Zachodnich będą miały możliwość poczynienia postępów na drodze integracji europejskiej – w zależności od własnych zasług i tempa ich realizacji. Liderami tego procesu są obecnie Czarnogóra i Serbia. W poniższym podrozdziale przedstawiono dalsze etapy, które pozostały do realizacji na drodze tych krajów ku członkostwu. Albania i była jugosłowiańska republika Macedonii czynią znaczne postępy na drodze integracji europejskiej, a Komisja jest gotowa sporządzić zalecenia w sprawie otwarcia negocjacji akcesyjnych na podstawie spełnienia przez nie warunków. Komisja rozpocznie sporządzanie opinii na temat wniosku o członkostwo Bośni i Hercegowiny po otrzymaniu wyczerpującej, pełnej odpowiedzi na pytania zawarte w kwestionariuszu. Bośnia i Hercegowina może uzyskać status kraju kandydującego do przystąpienia, o ile wykaże konsekwentne wysiłki i zaangażowanie. Kosowo ma szansę na trwały postęp poprzez wdrożenie układu o stabilizacji i stowarzyszeniu i przy sprzyjających obiektywnych okolicznościach może dążyć w kierunku integracji europejskiej. Kosowo bardzo skorzystałoby również na zawarciu ostatecznego porozumienia normalizacyjnego z Serbią.

5.1 Orientacyjne określenie działań wymaganych w przypadku Serbii i Czarnogóry do zakończenia procesu przystąpienia w perspektywie 2025 r.

W niniejszym podrozdziale przedstawiono najważniejsze etapy negocjacji akcesyjnych, wymagane w świetle ewentualnego przystąpienia w perspektywie roku 2025. Opis ten ma charakter wyłącznie orientacyjny i stanowi najbardziej optymistyczny scenariusz. Nic w tym procesie nie odbędzie się automatycznie – jest on i pozostanie obiektywny i uzależniony od zasług. Opis ten ma pokazać, jak szybko musiałyby zostać przyjęte i wdrożone reformy określone powyżej, aby ten scenariusz miał szansę realizacji. Każde państwo będzie oceniane niezależnie według zasług w zależności od postępów w realizacji ustalonych warunków.

➤ Osiągnięcie kryteriów pośrednich:

Konieczny jest jeszcze większy nacisk na osiągnięcie **kryteriów pośrednich w zakresie praworządności**. Odnosne wymogi i warunki zostały już jasno określone przez Komisję w jej regularnych sprawozdaniach. Przywódcy państw muszą teraz bardziej stanowczo i z wyraźniejszym zaangażowaniem działać w obliczu istniejących wyzwań. W przypadku Serbii konieczna jest realizacja kryteriów pośrednich odnoszących się do normalizacji stosunków z Kosowem (rozdział 35) oraz pilne zawarcie kompleksowego, prawnie wiążącego porozumienia w sprawie normalizacji stosunków.

➤ Określenie wspólnych stanowisk UE w kluczowych obszarach polityki:

Komisja sporządzi komunikat przedstawiający **ocenę skutków przyszłego przystąpienia** w kluczowych obszarach polityki, jak rolnictwo, polityka spójności i budżet. Umożliwi to państwom członkowskim, przy pełnej świadomości możliwych skutków, sformułowanie wspólnego stanowiska UE w sprawie negocjacji dotyczących poszczególnych rozdziałów, a także określenie ewentualnych środków przejściowych. Stosowanie w odniesieniu do nowych państw członkowskich zasady swobodnego przepływu pracowników jest kwestią problematyczną dla obywateli zarówno UE, jak i krajów Bałkanów Zachodnich, dlatego też w negocjacjach konieczne będzie uwzględnienie charakteru środków przejściowych w tym zakresie. W przypadku Serbii wymagany będzie znaczący postęp we wdrażaniu kompleksowego, prawnie wiążącego porozumienia w sprawie normalizacji stosunków z Kosowem.

➤ Zakończenie negocjacji:

Po spełnieniu kryteriów zamknięcia wszystkich rozdziałów, w tym wykazaniu wiarygodnych i trwałych wyników we wdrażaniu reform, szczególnie w zakresie praworządności, państwa członkowskie byłyby w stanie podczas konferencji międzyrządowej wyrazić zgodę na **zakończenie ogólnych negocjacji**. Wymagałoby to ciągłego, nieodwracalnego postępu w realizacji programu reform. W przypadku Serbii wymagane byłoby nieodwracalne wdrożenie kompleksowego, prawnie wiążącego porozumienia z Kosowem odzwierciedlającego trwałą i pełną normalizację stosunków.

➤ Podpisanie traktatu o przystąpieniu:

Po zakończeniu negocjacji przez dany kraj lub poszczególne kraje **traktat o przystąpieniu** może zostać podpisany po wydaniu opinii przez Komisję, uzyskaniu zgody Parlamentu Europejskiego oraz przyjęciu przez Radę decyzji w sprawie przyjęcia nowych państw członkowskich.

➤ Przystąpienie:

Przystąpienie mogłoby dojść do skutku po zakończeniu procesu ratyfikacji traktatu o przystąpieniu we wszystkich państwach członkowskich UE oraz w kraju przystępującym lub krajach przystępujących, uwzględniając wymogi konstytucyjne w tym zakresie w poszczególnych państwach.

II. WIARYGODNA PERSPEKTYWA ROZSZERZENIA WYMAGA WSPARCIA ZE STRONY UNII EUROPEJSKIEJ

Perspektywa przystąpienia krajów Bałkanów Zachodnich do UE zależy w głównej mierze od nich samych. Unia natomiast musi ze swojej strony pozostać wiarygodna, stanowcza i sprawiedliwa, a jednocześnie doskonalić własną politykę, aby skuteczniej wspierać proces transformacji w regionie. Musi również – podobnie jak kraje Bałkanów Zachodnich – wypełniać własne zobowiązania w interesie strategicznym całej Europy.

W poniższej sekcji oraz załączonym planie działań przedstawiono szereg inicjatyw przewodnich, stanowiących znaczne zwiększenie zaangażowania UE we współpracę z krajami Bałkanów Zachodnich we wspólnym interesie. Inicjatywy te będą wymagały konkretnego wsparcia ze strony instytucji europejskich oraz państw członkowskich UE.

Polityka UE w zakresie rozszerzenia oraz proces stabilizacji i stowarzyszenia, a także przewidziane w nich narzędzia i instrumenty, pozostają podstawą wsparcia Unii dla Bałkanów Zachodnich. Komisja będzie dążyć do zapewnienia lepszej koordynacji wszelkich odnośnych działań, również z innymi zainteresowanymi stronami, w tym międzynarodowymi instytucjami finansowymi, oraz w dalszym ciągu promować zaangażowanie na poziomie regionalnym, tak istotne dla zapewnienia regionowi postępu.

UE powinna rozwijać swoją politykę zaangażowania na Bałkanach Zachodnich, skupiając się na obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, takich jak wymiar sprawiedliwości i sprawy wewnętrzne, w tym bezpieczeństwo i zwalczanie przestępczości zorganizowanej, gospodarka i jednolity rynek, energetyka, transport i polityka cyfrowa, polityka społeczna, edukacja, badania naukowe i innowacje, a także sprawy zagraniczne i obrona.

Współpraca w tych dziedzinach będzie wspierana poprzez zwiększenie uczestnictwa krajów Bałkanów Zachodnich w **nieformalnych posiedzeniach Rady**, a także poprzez **regularne kontakty na szczeblu ministerialnym**. Komisja ze swej strony dopuści w stosownych przypadkach przedstawicieli państw Bałkanów Zachodnich do udziału w **pracach komitetów technicznych i swoich grup roboczych**. W następstwie szczytu Bałkanów Zachodnich w Sofii w maju 2018 r. przywódcy UE powinni nadal współpracować ze swoimi odpowiednikami z krajów regionu, w tym na najwyższym szczeblu.

Należy rozszerzyć działania w odnośnych dziedzinach polityki wewnętrznej UE oraz unijne programy finansowania na kraje Bałkanów Zachodnich oraz udzielać wsparcia w celu lepszego wykorzystywania dotychczasowego uczestnictwa w tych programach i sieciach europejskich.

Komisja zwiększy swoje wsparcie techniczne dla krajów Bałkanów Zachodnich, aby pomóc im dostosować się do prawodawstwa UE i zapewnić jego skuteczne wdrażanie w praktyce. Nasiloną zostanie też wymiana z **organami administracji** w regionie oraz rozwijane będą **bezpośrednie kontakty międzyludzkie**, takie jak lokalne partnerstwa między gminami w regionie i gminami w krajach UE.

W ramach dalszego wspólnego dążenia do zwiększenia bezpieczeństwa należy w dalszym ciągu poszerzać i pogłębiać ustrukturyzowany dialog w ramach Wspólnej Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa oraz Wspólnej Polityki Bezpieczeństwa i Obrony, zwiększać wkład na rzecz misji i operacji UE na całym świecie,

z ewentualnym udziałem indywidualnych partnerów, a także nadal zwiększać uczestnictwo w działaniach związanych z zagrożeniami hybrydowymi, działalnością wywiadowczą, kwestiami przestrzeni kosmicznej oraz reformy sektora obronności i bezpieczeństwa. W tym kontekście kraje Bałkanów Zachodnich muszą również przyspieszyć dostosowywanie się do wszystkich stanowisk UE w polityce zewnętrznej, w tym w odniesieniu do środków ograniczających. Przystąpienie do UE jest wyborem – wymaga on podporządkowania się zasadom, wartościom i celom, które Unia stara się propagować w swoim sąsiedztwie i poza nim, w tym pełnego dostosowania się do wspólnej polityki zagranicznej i bezpieczeństwa.

1. Zwiększone wsparcie praworządności

Należy wzmocnić wysiłki w celu ukierunkowania reform związanych z praworządnością w regionie, wspierając w ten sposób ambitne kroki podejmowane przez poszczególne państwa. Narzędzia opracowane w trakcie negocjacji z Czarnogórą i Serbią w ramach rozdziałów dotyczących praworządności należy również wykorzystać w odniesieniu do pozostałych krajów Bałkanów Zachodnich, co będzie stanowić dla nich bodziec do szybkiego przyjęcia kluczowych reform. Obejmie to analizę ustawodawstwa i praktyki w tej dziedzinie, a w konsekwencji **ustanowienie szczegółowych planów działania**, określających kluczowe kwestie o znaczeniu priorytetowym oraz ściśle monitorowanie wdrażania i realizacji konkretnych rezultatów.

Zwiększone zaangażowanie państw członkowskich i ekspertów we wspieranie i wywieranie nacisków na wdrażanie reform przynosi duże korzyści. Należy dokonać bardziej szczegółowych ocen praworządności i **rozszerzyć działalność misji doradczych na cały region Bałkanów Zachodnich** w oparciu o doświadczenia z dotychczasowych misji. Należy zwiększyć monitorowanie wdrażania i egzekwowania przepisów, m.in. poprzez bardziej systematyczne wzajemne oceny poszczególnych przypadków, organizowane przez Komisję z udziałem ekspertów z państw członkowskich. Należy wprowadzić monitorowanie procesów sądowych w sprawach dotyczących korupcji i przestępczości zorganizowanej. Należy rozpocząć opracowywanie wskaźników realizacji reform. Miarą postępów w reformie sądownictwa musi być skuteczność, z jaką jest ono w stanie wymierzać sprawiedliwość w interesie obywateli i przedsiębiorców.

W treści **ram negocjacyjnych** w odniesieniu do Czarnogóry i Serbii kładzie się szczególny nacisk na poruszenie kwestii potrzeby reform w zakresie praworządności na wczesnym etapie negocjacji. Komisja **zaleca, by w większym stopniu wykorzystywać instrumenty wpływu przewidziane w ramach negocjacyjnych**. W związku z tym należy wymagać znacznej poprawy w zakresie praworządności, a w szczególności konkretnych wyników w zakresie reformy sądownictwa oraz zwalczania korupcji i przestępczości zorganizowanej, przed tymczasowym zamknięciem rozmów technicznych w zakresie pozostałych rozdziałów negocjacji akcesyjnych.

- Komisja zbierze te działania w ramach inicjatywy przewodniej na rzecz **wzmocnienia praworządności** na Bałkanach Zachodnich.

2. Zacieśnienie współpracy w zakresie bezpieczeństwa i migracji

Wzmocnienie **współpracy strategicznej i operacyjnej** między UE a krajami Bałkanów Zachodnich w zakresie **bezpieczeństwa**, w tym poprzez **odpowiednie agencje**, ma zasadnicze znaczenie dla skutecznego i efektywnego działania w obliczu zagadnień terroryzmu i istniejących zagrożeń bezpieczeństwa w Unii i w regionie Bałkanów

Zachodnich. Należy również rozwijać współpracę w zakresie egzekwowania prawa i wymianę informacji na szczeblu krajowym i regionalnym między partnerami z Bałkanów Zachodnich.

Już teraz podejmuje się na szczeblu UE wiele działań na rzecz budowania zdolności na Bałkanach Zachodnich i usprawniania międzynarodowej współpracy policyjnej i sądowej w celu przeciwdziałania zagrożeniom wynikającym z przestępczości zorganizowanej i terroryzmu, do których zalicza się radykalizacja prowadząca do brutalnego ekstremizmu, wyzwanie związane z zagranicznymi bojownikami terrorystycznymi oraz handel bronią palną i materiałami wybuchowymi. Zaangażowanie to należy nadal wzmacniać w oparciu o skuteczne inicjatywy w dziedzinie bezpieczeństwa i zwalczania terroryzmu, a także w oparciu o trwający dialog polityczny między UE a Bałkanami Zachodnimi w dziedzinie polityki bezpieczeństwa. Partnerów z Bałkanów Zachodnich należy w większym stopniu angażować, na zasadzie doraźnej, w odnośne dyskusje dotyczące polityki bezpieczeństwa, prowadzone w UE.

Agencje UE⁴, przy wsparciu Interpolu, będą nadal wzywane do odgrywania znaczącej roli w rozwijaniu strategicznej i operacyjnej współpracy policyjnej i sądowej, obejmującej delegowanie oficerów łącznikowych Europolu do pracy w regionie i dalsze promowanie wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych. Umowy o współpracy z Eurojustem powinny zostać sfinalizowane niezwłocznie po wprowadzeniu niezbędnych norm ochrony danych.

Wzmocnione zaangażowanie na rzecz **zwalczania terroryzmu i radykalizacji** powinno obejmować wzmocnienie zdolności strategicznych, legislacyjnych i instytucjonalnych w krajach partnerskich w oparciu o specjalne dialogi dotyczące zwalczania terroryzmu i wspólne plany działania, a także dalsze wykorzystywanie wiedzy fachowej w zakresie przeciwdziałania terroryzmowi w regionie Bałkanów Zachodnich. Należy wzmocnić współpracę w zakresie powiązania bezpieczeństwa wewnętrznego i zewnętrznego z pomocą agencji UE oraz Interpolu, m.in. wymianę informacji na temat zagranicznych bojowników terrorystycznych, i zwiększyć wsparcie oferowane krajom Bałkanów Zachodnich przez sieć upowszechniania wiedzy o radykalizacji postaw. Należy zapewniać spójność i synergii działań w ramach inicjatywy dotyczącej zwalczania terroryzmu na Bałkanach Zachodnich.

Należy w coraz większym stopniu obejmować Bałkany Zachodnie współpracą operacyjną w zakresie zwalczania różnych form **przestępczości zorganizowanej** w ramach cyklu polityki. Szczególną uwagę należy zwrócić na zapewnienie większego wsparcia na rzecz budowania zdolności w dziedzinie **bezpieczeństwa cybernetycznego i walki z cyberprzestępczością**. Rozwijana będzie współpraca z odpowiednimi agencjami UE, takimi jak Europol i Agencja UE ds. Bezpieczeństwa Sieci i Informacji.

Jednocześnie niezbędne jest dalsze wzmocnienie współpracy strategicznej i operacyjnej z krajami Bałkanów Zachodnich w sprawie **migracji i zarządzania granicami**. Obejmuje to zapewnienie dostępu do ochrony międzynarodowej, wymianę odpowiednich informacji (np. wyników oceny ryzyka), wzmocnienie kontroli granic, zapewnienie skutecznej realizacji polityki w zakresie readmisji i powrotu, a także zwalczanie nielegalnej migracji i przemytu migrantów. Konieczne jest również wzmocnienie

⁴ Agencja Unii Europejskiej ds. Współpracy Organów Ścigania (Europol), Europejska Agencja Straży Granicznej i Przybrzeżnej (EBCGA), Europejska Jednostka Współpracy Sądowej (Eurojust), Agencja Unii Europejskiej ds. Szkolenia w Dziedzinie Ścigania (Cepol)

współpracy międzynarodowej i regionalnej (w tym z agencjami UE⁵ i oficerami łącznikowymi w regionie) i dalsze umacnianie zdolności w zakresie zarządzania granicami i migracją.

Z tego też względu Komisja proponuje kontynuowanie procesu zawierania z partnerami z Bałkanów Zachodnich umów regulujących status Europejskiej Agencji Straży Granicznej i Przybrzeżnej, zapewniających jasne ramy prawne i środki zabezpieczające na potrzeby ściślejszej współpracy operacyjnej. Należy przy tym uwzględnić możliwość wdrożenia i realizacji wspólnych działań operacyjnych właściwych organów krajowych państw członkowskich UE i krajów Bałkanów Zachodnich wraz z Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej. Zasadnicze znaczenie będzie miało pogłębienie współpracy regionalnej i zwiększenie wymiany informacji między UE a Bałkanami Zachodnimi w tej dziedzinie.

W celu monitorowania poszczególnych działań, które mają być realizowane przez agencje UE w kwestii Bałkanów Zachodnich, Komisja dąży do stworzenia **unijnej grupy zadaniowej, skupiającej różne agencje** zgodnie z ich uprawnieniami, i koordynowania jej działań.

- Komisja zbierze te działania w ramach inicjatywy przewodniej na rzecz **wzmocnienia zaangażowania w dziedzinie bezpieczeństwa i migracji** na Bałkanach Zachodnich.

3. Wsparcie rozwoju społeczno-gospodarczego

Inwestowanie w regionie Bałkanów Zachodnich to inwestycja w Europę. Wzrost inwestycji będzie możliwy tylko pod warunkiem wzmocnienia zarządzania gospodarczego i przeprowadzenia reform strukturalnych w celu zwiększenia konkurencyjności. Tym celem, a także pobudzeniu wzrostu gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, w szczególności dla młodych ludzi w regionie, mają służyć środki opisane poniżej. Coraz większą rolę we wspieraniu inwestycji w regionie będą odgrywać **ramy inwestycyjne dla Bałkanów Zachodnich**, finansowane za pośrednictwem Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej. W tym celu zostaną one poszerzone, aby jeszcze bardziej zachęcić darczyńców dwustronnych i międzynarodowe instytucje finansowe do inwestowania oraz koordynować ich wkład. Przewiduje się wzrost finansowania w dziedzinach transportu, energetyki i ochrony środowiska, a także na rzecz sektora społecznego i rozwoju sektora prywatnego, m.in. w zakresie gospodarki cyfrowej. Aby powiązać rozwój społeczno-gospodarczy w regionie z unijnymi priorytetami inwestycyjnymi, Komisja zamierza **znacząco stymulować udzielanie poręczeń za pośrednictwem** ram inwestycyjnych dla Bałkanów Zachodnich w celu przyciągnięcia do regionu prywatnych inwestorów, przy zachowaniu pełnej zgodności z dotychczasowymi inicjatywami. W perspektywie kolejnych wieloletnich ram finansowych należy odpowiednio uwzględnić Bałkany Zachodnie w ewentualnych przyszłych porozumieniach w zakresie pożyczek zewnętrznych.

Niezbędnym krokiem w kierunku dalszej integracji gospodarczej między UE a Bałkanami Zachodnimi i zwiększenia atrakcyjności rynku regionalnego jest stworzenie **regionalnego obszaru gospodarczego**. Komisja będzie nadal wspierać rozwój wewnątrzregionalnej integracji gospodarczej, m.in. poprzez mobilizację wiedzy fachowej

⁵ Dotyczy to agencji wymienionych powyżej, a także Europejskiego Urzędu Wsparcia w dziedzinie Azylu.

w celu udzielenia pomocy we wdrażaniu planu działania na rzecz regionalnego obszaru gospodarczego, w szczególności w obszarach objętych dorobkiem prawnym UE.

Choć całkowita wartość wymiany handlowej pomiędzy UE a Bałkanami Zachodnimi w 2016 r. przekroczyła 43 mld EUR, istnieje w tym zakresie znaczny potencjał dalszego wzrostu. Aby wykorzystać ten potencjał, Komisja **będzie nadal ułatwiać wymianę handlową UE – Bałkany Zachodnie**. Będzie to polegać m.in. na opracowaniu programów wzajemnego uznawania w ramach Środkowoeuropejskiej Strefy Wolnego Handlu oraz regionalnego obszaru gospodarczego (np. upoważnionych przedsiębiorców). Członkostwo w **Światowej Organizacji Handlu** jest warunkiem wstępnym przystąpienia do UE i może pobudzić wzrost gospodarczy i znaczące inwestycje w tym regionie. Komisja będzie nadal wspierała Bośnię i Hercegowinę oraz Serbię w procesie przystąpienia do Światowej Organizacji Handlu.

Rozwój **silnego sektora prywatnego, któremu przewodzić będą przedsiębiorcy z regionu i z UE**, pozwoli na lepsze wykorzystanie dynamiki **młodości** regionu i przyczyni się do integracji gospodarczej z obopólną korzyścią. Nadal wspierane będą więzi pomiędzy biznesem w regionie Bałkanów Zachodnich a przedsiębiorcami w UE, w tym również wywodzącymi się z tego regionu, m.in. za pomocą unijnego Programu na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw (COSME). Potrzebne są środki w celu zwiększenia dostępu do finansowania, a także wykorzystania potencjału wzrostu małych i średnich przedsiębiorstw. W celu stymulowania przedsiębiorczości i innowacji Komisja przystąpi do realizacji programu wspierania transferu technologii oraz **przedsiębiorstw typu start-up** w całym regionie, a także będzie wspierać wysiłki na rzecz inteligentnej specjalizacji i rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym. Programy ramowe UE są już otwarte dla uczestników z regionu Bałkanów Zachodnich. Aby ich uczestnictwo było bardziej owocne, należy przewidzieć ich dalsze włączanie do istniejących sieci wiedzy w UE, w tym budowanie potencjału w zakresie badań i innowacji. Współpracę można również rozwijać w ramach innych inicjatyw, w tym strategii makroregionalnych UE.

Komisja będzie wspierać profesjonalizm i niezależność urzędników zajmujących się **zamówieniami publicznymi** oraz działać na rzecz wzmocnienia mechanizmów nadzoru w celu monitorowania pełnego cyklu zamówienia. Aby te działania były skuteczne, niezbędne jest zdecydowane zaangażowanie polityczne w walkę z korupcją.

Procedura rocznego **programu reform gospodarczych**, prowadzona przez Komisję z wszystkimi krajami Bałkanów Zachodnich, jest podstawowym narzędziem wspierania modernizacji gospodarki tych krajów i osiągnięcia ściślejszej koordynacji gospodarczej z UE. Komisja będzie działać na rzecz wzmocnienia tego procesu, ściślejszego powiązania go z dotychczasową procedurą europejskiego semestru dotyczącą państw członkowskich UE oraz zapewnienia bardziej zaawansowanej pomocy technicznej.

Europejski filar praw socjalnych obejmuje zasady i prawa kluczowe dla sprawiedliwego i sprawnego funkcjonowania rynków pracy i systemów opieki społecznej. Za pomocą **nowego wzmocnionego wymiaru socjalnego** w odniesieniu do Bałkanów Zachodnich Komisja będzie działać na rzecz wspierania polityki zatrudnienia i polityki społecznej w regionie, zachęcając organy rządowe i samorządowe wszystkich szczebli, partnerów społecznych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego do odpowiedniego zaangażowania. Będzie to obejmować zwiększony nacisk na **reformy w obszarze zatrudnienia i polityki społecznej** poprzez ściślejsze monitorowanie odpowiednich polityk, w tym w kontekście programów reform gospodarczych. Komisja proponuje organizowanie dorocznego spotkania na szczeblu ministerialnym UE – Bałkany

Zachodnie w celu wymiany poglądów w kwestiach społecznych i zatrudnienia. Należy przewidzieć większą pomoc finansową w sektorze socjalnym, w szczególności inwestycje w edukację i opiekę zdrowotną w celu wspierania włączenia społecznego.

Należy zapewnić większe wsparcie w dziedzinie edukacji, a szczególnie **kształcenia i szkolenia zawodowego oraz rozwoju umiejętności**, a także szkolenia nauczycieli oraz wychowania przedszkolnego. **Finansowanie w ramach programu Erasmus+ zostanie podwojone**, aby jeszcze więcej młodych obywateli krajów Bałkanów Zachodnich mogło studiować i zdobywać doświadczenie w UE, wspierając w ten sposób rozwój gospodarczy i propagując wspólne wartości. Stworzony zostanie pilotażowy program mobilności dla **osób uczących się i prowadzących szkolenia w ramach kształcenia i szkolenia zawodowego** w ścisłej współpracy z zainteresowanymi stronami, w tym z Europejską Fundacją Kształcenia.

- Komisja zbierze te działania w ramach inicjatywy przewodniej na rzecz **wzmocnienia rozwoju społeczno-gospodarczego** na Bałkanach Zachodnich.

4. Usprawnienie połączeń

Usprawnienie połączeń w regionie Bałkanów Zachodnich stanowi interes strategiczny dla obu stron. Rozwój połączeń transportowych i energetycznych umożliwi zwiększenie konkurencyjności, wzrostu gospodarczego i bezpieczeństwa dostaw energii, a jednocześnie jest istotnym warunkiem wstępnym integracji gospodarczej w obrębie Bałkanów Zachodnich. W Traktacie o Wspólnocie Energetycznej, Traktacie o Wspólnocie Transportowej oraz w ramach wspólnego europejskiego obszaru lotniczego ustanowiono zaawansowane ramy regulacyjne, które – idąc w parze ze ścisłą współpracą polityczną w regionie – mogą w dużej mierze usprawnić połączenia wewnątrz regionu.

Bałkany Zachodnie są otoczone przez państwa członkowskie UE, a więc priorytetem politycznym jest również **połączenie infrastruktury pomiędzy UE a krajami Bałkanów Zachodnich** oraz przyspieszenie rozwoju połączonych sieci transeuropejskich w dziedzinie transportu, energetyki i usług cyfrowych. Inwestowanie w sieci infrastrukturalne przynosi namacalne korzyści, co wyraźnie doceniają obywatele i przedsiębiorcy zarówno w UE, jak i w krajach Bałkanów Zachodnich. Oprócz zwiększenia finansowania tych sieci, a także utworzenia nowego systemu gwarancji dla inwestycji prywatnych, Komisja będzie dążyć do zapewnienia bardziej skutecznego stosowania istniejących już postanowień **instrumentu „Łącząc Europę”** dla krajów Bałkanów Zachodnich. Komisja rozważy możliwości uproszczenia ich uczestnictwa w najbliższych wieloletnich ramach finansowych.

Unia energetyczna z Bałkanami Zachodnimi: W celu wzmocnienia **unii energetycznej UE** należy rozszerzyć o Bałkany Zachodnie **wszystkie jej wymiary**: wspieranie bezpieczeństwa energetycznego, integracji rynku i transformacji sektora energetycznego, w tym w zakresie efektywności energetycznej i energii ze źródeł odnawialnych. W tym kontekście każde państwo powinno dokończyć wszystkie konieczne reformy i dokonać usprawnienia polityki w pełnej zgodności z pięcioma filarami unii energetycznej. Należy wspierać budowanie potencjału **organów regulacji energetyki i operatorów systemów przesyłowych** w regionie Bałkanów Zachodnich, tak by mogły w pełni uczestniczyć w sieciach na szczeblu UE. Należy kontynuować działania w kierunku pełnego stworzenia **regionalnego rynku energii elektrycznej** w regionie Bałkanów Zachodnich i zapewnienia jego integracji z wewnętrznym rynkiem energii elektrycznej UE.

W kierunku rzeczywistej unii transportowej z Bałkanami Zachodnimi: Wdrażanie Traktatu o Wspólnocie Transportowej, który wszedł w życie w 2017 r., będzie kluczowym krokiem prowadzącym do stopniowej integracji regionu z unijnym rynkiem transportowym. Zawarte są już umowy dotyczące priorytetowych korytarzy transportowych między UE a Bałkanami Zachodnimi w ramach transeuropejskiej sieci transportowej. Trzeba je obecnie zrealizować w praktyce, aby zapewnić ich wkład w zwiększanie konkurencyjności całego kontynentu. Oprócz inwestycji, priorytetem jest dostosowanie do unijnych norm operacyjnych. Oprócz innych kluczowych reform będzie to wymagało działań w celu **usunięcia utrudnień administracyjnych i barier na granicach** w celu promowania zintegrowanych operacji transportu drogowego i kolejowego. Niezbędna jest **nowa strategia kolejowa** w celu połączenia regionu Bałkanów Zachodnich z główną siecią UE i promowania otwarcia regionalnego rynku kolejowego. Potrzebne będą również ukierunkowane działania w celu zmniejszenia nieproporcjonalnie dużej liczby śmiertelnych ofiar wypadków drogowych, czemu służyć ma **nowa strategia bezpieczeństwa ruchu drogowego**.

- Komisja zbierze te działania w ramach inicjatywy przewodniej na rzecz **wspierania rozwoju połączeń** na Bałkanach Zachodnich.

5. Uruchomienie agendy cyfrowej dla Bałkanów Zachodnich

Rozwój jednolitego **ryнку cyfrowego UE** przyczynia się do rozwoju przedsiębiorstw, stymulowania wzrostu gospodarczego, pobudzania wydajności, promowania innowacji oraz poprawy usług publicznych i jakości życia obywateli. Konieczne jest, aby Bałkany Zachodnie były uwzględniane w działaniach UE zmierzających do popierania rozwoju technologii, by móc korzystać z narzędzi cyfrowych, zapewniając swoim obywatelom dobrobyt i zrównoważony rozwój w przyszłości.

Wraz z partnerami w regionie Bałkanów Zachodnich Komisja zainicjuje **agendę cyfrową dla Bałkanów Zachodnich**, w tym plan działań zmierzających do obniżenia kosztów **roamingu**. Zapewnione zostanie wsparcie dla **wdrażania sieci szerokopasmowych** w obrębie Bałkanów Zachodnich. Należy rozwijać **społeczeństwo cyfrowe**; w tym celu zapewnione zostanie wsparcie w szczególności na rzecz usług administracji elektronicznej, elektronicznych zamówień publicznych i e-zdrowia oraz rozwoju **umiejętności cyfrowych**. Komisja będzie wspierać budowanie potencjału w zakresie **zaufania i bezpieczeństwa** oraz **cyfryzacji przemysłu** w krajach Bałkanów Zachodnich w celu zapewnienia wszystkim branżom korzyści z innowacji cyfrowych. Działaniom tym towarzyszyć będzie zwiększone wsparcie na rzecz przyjęcia, wdrożenia i egzekwowania **dorobku prawnego** Wspólnoty w dziedzinie jednolitego rynku cyfrowego.

- Komisja zbierze te działania w ramach inicjatywy przewodniej na rzecz **agendy cyfrowej** dla Bałkanów Zachodnich.

6. Wspieranie pojednania i stosunków dobrosąsiedzkich

Odpowiedzialność za pojednanie i kształtowanie dobrosąsiedzkich stosunków muszą wziąć na siebie kraje Bałkanów Zachodnich i to one powinny przewodzić temu procesowi. Stosunki dobrosąsiedzkie należy w dalszym ciągu rozwijać za pomocą różnych inicjatyw z zakresu współpracy regionalnej. Komisja jest gotowa do dalszego wspierania tej współpracy, zarówno w zakresie programu dotyczącego sieci połączeń, w formule „zachodniobałkańskiej szóstki” (WB6) i inicjatyw skupiających szefów

państw i rządów z regionu, jak i za pośrednictwem innych inicjatyw zwiększających poczucie odpowiedzialności za współpracę regionalną.

Komisja będzie w dalszym ciągu oferować wsparcie na rzecz inicjatyw służących pojednaniu, w tym przezwyciężeniu skutków niedawnego konfliktu i dotyczących sprawiedliwości okresu przejściowego. Nadal wspierane będą prace Międzynarodowego Mechanizmu Rezydualnego dla Trybunałów Karnych oraz wyspecjalizowanych izb sądowych w Kosowie. Komisja rozważy również najlepsze sposoby wspierania działań Międzynarodowego Komitetu Czerwonego Krzyża oraz Międzynarodowej Komisji ds. Osób Zaginionych na rzecz zacieśniania współpracy regionalnej w celu rozwiązania problemu osób zaginionych, a także przeanalizuje możliwe dalsze działania w celu ograniczenia problemu min przeciwpiechotnych.

Kluczowym elementem dalszego rozwoju regionu i koniecznym warunkiem pokojowego współistnienia i pojednania jest wspieranie edukacji i rozwijania potencjału młodych ludzi w regionie Bałkanów Zachodnich. Oprócz edukacji współpraca zostanie zacieśniona również w dziedzinach **kultury, młodzieży i sportu**. Poszerzony zostanie zakres kompetencji i zasięg działania **regionalnego biura ds. współpracy na rzecz młodzieży**. Oprócz zwiększenia finansowania w ramach programu Erasmus+ Komisja będzie nadal rozwijać więzi kulturalne z regionem. Będzie to obejmować działania na rzecz ochrony dziedzictwa kulturowego Bałkanów Zachodnich i wspierania sektora kultury i sektora kreatywnego w regionie.

- Komisja zbierze te działania w ramach inicjatywy przewodniej na rzecz **wspierania pojednania i dobrosąsiedzkich relacji** na Bałkanach Zachodnich.

III. PRZYGOTOWANIA UE DO PRZYJĘCIA NOWYCH CZŁONKÓW

1. Kwestie instytucjonalne

Unia Europejska musi ze swej strony zagwarantować, że będzie gotowa pod względem instytucjonalnym do przyjęcia nowych państw członkowskich, gdy wypełnią one ustalone warunki. **Zanim Unia się powiększy, musi sama w sobie być silniejsza i stabilniejsza.**

Kluczowym narzędziem umożliwiającym podejmowanie niezbędnych decyzji w Unii Europejskiej liczącej 27 państw członkowskich jest głosowanie większością kwalifikowaną w Radzie. Dla zapewnienia skuteczności procesu podejmowania decyzji konieczne będzie przynajmniej utrzymanie zakresu obszarów polityki podlegających głosowaniu większością kwalifikowaną w Radzie. W trzecim kwartale 2018 r. Komisja przyjmie komunikaty dotyczące możliwości dalszego rozszerzenia zakresu dziedzin podlegających głosowaniu większością kwalifikowaną.

Członkostwo w Unii Europejskiej musi oznaczać przyjęcie i propagowanie jej wartości. W kontekście rozważań o przyszłości Unii Europejskiej należy wprowadzić skuteczniejszy mechanizm zapewniający możliwość podjęcia skutecznych środków zaradczych w przypadku systemowego zagrożenia tych wartości lub systemowego naruszania ich przez którekolwiek z państw członkowskich UE. W październiku 2018 r. Komisja przedstawi inicjatywę zmierzającą do skuteczniejszego egzekwowania praworządności w Unii Europejskiej. Podstawą prawną stworzenia takiego mechanizmu w ramach Traktatów mogą być traktaty akcesyjne.

Przystąpienie krajów Bałkanów Zachodnich będzie miało **wpływ na istniejące dotychczas w UE rozwiązania instytucjonalne**. W miarę zbliżania się do zakończenia negocjacji potrzebne będą propozycje rozwiązania kwestii instytucjonalnych. Przy ustalaniu uregulowań instytucjonalnych na potrzeby kolejnego rozszerzenia należy wziąć pod uwagę przyszłe członkostwo innych krajów Bałkanów Zachodnich. Kluczowym narzędziem umożliwiającym podejmowanie niezbędnych decyzji w Unii Europejskiej liczącej 27 państw członkowskich jest w szczególności głosowanie większością kwalifikowaną w Radzie.

Należy wprowadzić również szczególne ustalenia i **nieodwołalne zobowiązania** uniemożliwiające nowym państwom członkowskim zablokowanie przystąpienia innych krajów kandydujących z regionu Bałkanów Zachodnich. Potrzebne będą również szczególne ustalenia w odniesieniu do języków krajowych przyszłych państw członkowskich.

Na długo przed zamknięciem ogólnych negocjacji akcesyjnych Komisja przedstawi **ocenę wpływu**, jaki wywrze przystąpienie nowego państwa członkowskiego na kluczowe obszary polityki, takie jak rolnictwo, polityka spójności i budżet. Umożliwi to państwom członkowskim sformułowanie wspólnego stanowiska UE w odniesieniu do odpowiednich rozdziałów przy pełnej świadomości możliwych skutków, a także podjęcie ewentualnych środków łagodzących.

2. Zapewnienie środków finansowych na potrzeby pomyślnego przystąpienia

Instrument Pomocy Przedakcesyjnej (IPA) stanowi wsparcie dla krajów Bałkanów Zachodnich w przygotowaniach do przystąpienia do UE, a także ułatwia współpracę regionalną i transgraniczną. W latach 2007–2017 za jego pośrednictwem UE zainwestowała w region ponad 8,9 mld EUR. W roku 2018 przewiduje się przeznaczenie kwoty 1,07 mld EUR. Finansowanie w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej będzie jeszcze bardziej dostosowane do potrzeb poszczególnych krajów. Realizacja tej strategii będzie wymagać zwiększonego finansowania. W związku z tym Komisja przewiduje stopniowe **zwiększanie wsparcia w ramach Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej na rzecz Bałkanów Zachodnich do roku 2020** w miarę możliwości realokacji środków w ramach dotychczasowego **Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej**.

Na podstawie wniosków wyciągniętych z poprzednich rozszerzeń należy przewidzieć **stopniowe i płynne przejście** od statusu przedakcesyjnego do statusu państwa członkowskiego w celu wytworzenia niezbędnej **zdolności do wykorzystania środków**. W tym celu w nowych wieloletnich ramach finansowych należy przewidzieć stopniowe zwiększanie finansowania za pośrednictwem Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej przed przystąpieniem oraz stopniowe dochodzenie do pełnego poziomu wydatków po przystąpieniu. W praktyce będzie to oznaczać, że co prawda nowe państwo członkowskie nie będzie mogło uzyskiwać pełnego przydziału wydatków ze środków UE bezpośrednio po przystąpieniu, ale kwoty środków przedakcesyjnych przydzielanych mu przed przystąpieniem ulegną relatywnie znacznemu podwyższeniu.

Pomoc dwustronna będzie w większym stopniu obwarowana warunkami. Zwiększone finansowanie zarówno w bieżących, jak i kolejnych wieloletnich ramach finansowych powinno być powiązane z postępami w realizacji podstawowych reform i w zakresie stosunków dobrosąsiedzkich.

Ze względu na stosunkowo niewielką liczbę ludności i niskie poziomy produkt krajowego brutto krajów Bałkanów Zachodnich przyjmuje się, że wpływ rozszerzenia na budżet UE będzie bardzo nieznaczny. Niemniej jednak rozszerzenie Unii Europejskiej wiąże się z pewnymi kosztami i będzie wymagać dodatkowych wydatków ze strony wszystkich państw członkowskich. Wieloletnie ramy finansowe odzwierciedlają priorytety polityczne UE. Kolejne **wieloletnie ramy finansowe** będą musiały uwzględniać potrzebę przygotowania do przystąpienia i zostaną w nich ujęte rezerwy szczególne na rozszerzenie. Jeśli w okresie obowiązywania kolejnych WRF niektórzy kandydaci okażą się gotowi do przystąpienia, konieczne będą **odpowiednie dostosowania**.

3. Upowszechnianie informacji

Aby proces przystąpienia do UE zakończył się powodzeniem, należy zarówno w regionie, jak i w UE jasno informować o związanych z nim **szansach i wyzwaniach**. W krajach Bałkanów Zachodnich to przede wszystkim miejscowe rządy są odpowiedzialne za zapewnienie obywatelom i przedsiębiorcom odpowiednich informacji i wypracowanie krajowego konsensu wokół strategicznego celu.

Po stronie UE to na państwach członkowskich spoczywa obowiązek zapewnienia obywatelom informacji o szansach i wyzwaniach związanych z procesem rozszerzenia. Komisja będzie wspierać państwa w tych wysiłkach, kładąc większy nacisk na rozpowszechnianie **strategicznych informacji** w krajach regionu i w Unii oraz dbając o to, by polityka rozszerzenia była bardziej wyeksponowana.

IV. WNIOSKI

Unia Europejska od dawna popiera europejskie aspiracje krajów Bałkanów Zachodnich. Przyszłość regionu jako integralnej części UE jest **zgodna z interesem samej Unii pod względem politycznym i gospodarczym oraz z punktu widzenia bezpieczeństwa**. Polityka rozszerzenia UE jest nieodłączną częścią szerszej strategii na rzecz wzmocnienia Unii do roku 2025. Przy założeniu silnej woli politycznej, rzeczywistych i trwałych reform i ostatecznego rozwiązania sporów z sąsiadami, Serbia i Czarnogóra **mogą być gotowe na członkostwo do tego właśnie roku**. Przystąpienie do UE jest i **pozostanie procesem opartym na zasługach**, ściśle zależnym od obiektywnych postępów osiągniętych przez poszczególne kraje.

Aby **spełnić ugruntowane kryteria członkostwa**, a także w swoim własnym interesie, kraje Bałkanów Zachodnich muszą wdrożyć **kompleksowe reformy** w kluczowych dziedzinach. **Praworządność, prawa podstawowe i sprawowanie rządów** wymagają znacznego wzmocnienia. Potrzebne są rzeczywiste wyniki w zakresie reformy sądownictwa, zwalczania korupcji i przestępczości zorganizowanej oraz reformy administracji publicznej; funkcjonowanie instytucji demokratycznych wymaga znacznego udoskonalenia. Niezbędne jest kontynuowanie reform gospodarczych z zaangażowaniem i rozwiązanie strukturalnych problemów, a także przeciwdziałanie niskiej konkurencyjności i wysokiemu bezrobociu.

Wszystkie państwa muszą jednoznacznie zobowiązać się do przewyciężenia – słowem i czynem – spuścizny przeszłości, zapewnienia pojednania i rozwiązania na długo przed przystąpieniem do UE nierozstrzygniętych kwestii, szczególnie sporów granicznych. Niezbędne jest **kompleksowe, prawnie wiążące porozumienie normalizacyjne** między Serbią a Kosowem, aby mogły one osiągać postępy na drodze integracji europejskiej.

UE znacznie zwiększy wsparcie dla procesu transformacji w regionie Bałkanów Zachodnich. Komisja opracowała **plan działania na rzecz przemian na Bałkanach Zachodnich**, załączony do niniejszej strategii. Obejmuje on **sześć inicjatyw przewodnich** dotyczących konkretnych obszarów, które są przedmiotem zainteresowania zarówno dla UE, jak i dla samych krajów Bałkanów Zachodnich, w tym szereg nowych środków w obszarach szczególnego wspólnego zainteresowania:

Inicjatywa na rzecz umocnienia praworządności: Zasięg działania dotychczasowych narzędzi, takich jak szczegółowe **plany działania**, zostanie rozszerzony na wszystkie kraje Bałkanów Zachodnich. Zintensyfikowana zostanie ocena wdrażania reform, m.in. poprzez **nowe misje doradcze we wszystkich krajach**. Szerzej wykorzystywane będą **instrumenty wpływu przewidziane w ramach negocjacyjnych** z Serbią i Czarnogorą.

Inicjatywa na rzecz zacieśnienia współpracy w dziedzinie bezpieczeństwa i migracji: Zacieśnienie współpracy na rzecz zwalczania przestępczości zorganizowanej, przeciwdziałania terroryzmowi i brutalnemu ekstremizmowi oraz w dziedzinie bezpieczeństwa granic i zarządzania migracjami. Do regionu oddelegowani zostaną **oficerowie łącznikowi Europolu**; w dalszym ciągu promowane będą **wspólne zespoły dochodzeniowo-śledcze** oraz zawarte zostaną **porozumienia o statusie z Europejską Agencją Straży Granicznej i Przybrzeżnej**.

Inicjatywa na rzecz zwiększonego wsparcia rozwoju społeczno-gospodarczego: m.in. rozszerzenie **ram inwestycyjnych dla Bałkanów Zachodnich**, **znaczne zwiększenie skali udzielania poręczeń w celu przyciągnięcia prywatnych inwestorów**, wsparcie dla przedsiębiorstw typu start-up i MŚP oraz większe ułatwienia w handlu. W ramach nowego **wzmocnionego wymiaru społecznego** położony zostanie większy nacisk na kwestię zatrudnienia i polityki społecznej oraz zwiększone zostanie wsparcie finansowe dla sektora społecznego, w szczególności w zakresie edukacji i zdrowia. Finansowanie w ramach programu Erasmus+ **zostanie podwojone**.

Inicjatywa na rzecz poprawy połączeń transportowych i energetycznych w obrębie regionu oraz między nim a UE, w tym **wsparcie nowych inwestycji**. Instrument „Łącząc Europę” będzie skuteczniej wykorzystywany w krajach Bałkanów Zachodnich. W celu wzmocnienia **unii energetycznej UE** należy rozszerzyć o Bałkany Zachodnie **wszystkie jej wymiary**.

Inicjatywa na rzecz agendy cyfrowej dla Bałkanów Zachodnich m.in. plan działań zmierzających do **obniżenia kosztów roamingu**, wsparcie **wdrażania sieci szerokopasmowych** w regionie oraz rozwoju **administracji elektronicznej**, elektronicznych zamówień publicznych, e-zdrowia i umiejętności cyfrowych.

Inicjatywa na rzecz pojednania i stosunków dobrosąsiedzkich: m.in. wsparcie sprawiedliwości okresu przejściowego, rozwiązanie problemu osób zaginionych oraz ściślejsza współpraca w dziedzinie edukacji, kultury, młodzieży i sportu, a także rozszerzenie zakresu kompetencji regionalnego biura ds. współpracy na rzecz młodzieży.

W marcu 2018 r. służby Komisji zwołają inauguracyjne posiedzenie koordynacyjne z udziałem państw członkowskich w ścisłej koordynacji z Europejską Służbą Działań Zewnętrznych w celu omówienia planu działania i mechanizmów współpracy operacyjnej w celu ich realizacji.

UE musi być przygotowana – m.in. pod względem instytucjonalnym i finansowym – do przyjęcia nowych państw członkowskich, gdy wypełnią one ustalone warunki. Komisja na długo przed przystąpieniem przygotowuje oceny skutków w kluczowych obszarach

polityki. Aby zapewnić **odpowiednie środki finansowe na wsparcie niniejszej strategii** i płynne przejście do członkostwa Komisja proponuje **stopniowe zwiększanie finansowania** w ramach **Instrumentu Pomocy Przedakcesyjnej** oraz odpowiednie uwzględnienie ewentualnych przyszłych rozszerzeń w zapisach **kolejnych wieloletnich ram finansowych**. Dla zagwarantowania skuteczności procesu podejmowania decyzji konieczne będzie przynajmniej utrzymanie zakresu obszarów polityki podlegających głosowaniu większością kwalifikowaną w Radzie i rozważenie zwiększenia tego zakresu. Należy wprowadzić skuteczniejszy mechanizm przeciwdziałania systemowemu zagrożeniu lub naruszaniu praworządności przez którekolwiek z państw członkowskich UE. Udoskonalane będą działania informacyjne.

Perspektywa przystąpienia krajów Bałkanów Zachodnich do UE jest jednoznaczna i nie podlega wątpliwości, a kryteria członkostwa w UE są dobrze ugruntowane. Za pomocą niniejszej strategii UE będzie w stanie zapewnić **bezprecedensowe poparcie dla realizacji tego celu**. Wypełnienie wspomnianych kryteriów będzie wymagało od poszczególnych krajów intensywnej pracy. Rządy muszą przeprowadzać reformy w taki sposób, aby silniej angażować w nie wszystkie zainteresowane podmioty i ogół społeczeństwa. Co zaś najistotniejsze, przywódcy krajów regionu muszą jednoznacznie deklarować swoją orientację strategiczną i zaangażowanie. To oni muszą ostatecznie wziąć na siebie odpowiedzialność za wykorzystanie tej historycznej szansy.